1

Hoofdlijnen

1.1 Inleiding

Op 27 oktober 2025 bestaat Amsterdam 750 jaar. Samen maken we de stad. Dit is de laatste begroting van dit college. In de begroting geven we aan hoe we het komende jaar verder vormgeven aan de stad en welke middelen we daaraan uitgeven. De inzet blijft gericht op de drie pijlers van ons Amsterdams Akkoord 2022-2026.

De afgelopen vier jaar hebben we ingezet op een solidaire stad, met plek én kansen voor iedereen en vooral voor degenen die dat het hardste nodig hebben. Voor onze kinderen bijvoorbeeld. Met de extra middelen van het Rijk voor jeugdzorg kunnen we een aantal knelpunten oplossen. Het geld zetten we in om jongeren en gezinnen te helpen op en met school, in de buurt en op het gebied van bestaanszekerheid en gezondheid. Gerichte en passende hulp zodat er op termijn minder jeugdhulp nodig is. We investeren in 2026 en 2027 extra, omdat we vooralsnog geen middelen van het Rijk hebben gekregen voor de periode vanaf 2028. Structurele middelen vanuit het Rijk zijn noodzakelijk om de transformatie van de jeugdzorg tot een succes te maken.

Met de integrale aanpakken werken we aan verbetering van de kwaliteit van het bestaan van de inwoners in stadsdelen Zuidoost, Nieuw-West en Noord. Het doel is om het perspectief van bewoners, en vooral jongeren, structureel te verbeteren. We hebben ons voor 25 jaar lang gecommitteerd. Het college zorgt verder dat de komende jaren extra kan worden geïnvesteerd in de Oostbrug, zodat er ruimte is om jaarlijkse prijsindexeringen op te vangen.

De afgelopen periode vonden er op verschillende plekken in onze regio (Amsterdam-Amstelland) ernstige geweldsdelicten tegen vrouwen plaats. Het zijn misdrijven die diep schokken en leiden tot grote en terechte maatschappelijke verontwaardiging, woede en verdriet. Het is onacceptabel dat vrouwen zich onveilig voelen en dat geweld tegen vrouwen nog zo vaak voorkomt. We stellen daarom extra geld beschikbaar om nieuwe preventiemaatregelen te nemen, de openbare ruimte veiliger te maken en om de openingstijden van het inloophuis van het Centrum Seksueel Geweld te verruimen. Ook breiden we de Rosa-aanpak en het programma tegen Seksuele Intimidatie en Seksueel Geweld uit.

De gemeente bouwt zelf geen woningen maar we blijven er alles aan doen om woningbouwprojecten te laten starten en uitvoeren in 2026. We willen dat Amsterdam een stad is met voldoende betaalbare en goede woningen voor iedereen.
De woningbouwopgave is complex en vereist voortdurende inspanning en samenwerking. De netcongestie maakt de uitdaging alleen maar groter. Netcongestie zorgt niet alleen voor vertraging in woningbouwprojecten maar ook de economische ontwikkeling ende verduurzaming van de stad lijdt eronder. Het college spant zich maximaal in om de nadelige effecten hiervan te beperken.

We doen wat nodig is voor de stad, en zorgen daarbij voor een solide en toekomstbestendige begroting. Sinds de start van deze collegeperiode hebben we stapsgewijs toegewerkt naar meer inzicht in de begroting. De begroting is digitaal gemaakt. Uitgaven zijn vergeleken met die van andere grote gemeenten. En op basis daarvan zijn in de vorige begroting keuzes gemaakt. We laten de financiën op een goede manier achter voor een nieuw college. Ondanks teruglopende rijksmiddelen verhogen we de belastingen niet en is onze financiële positie gezond. De algemene reserve is voldoende om tegenvallers op te kunnen vangen en schuld ontwikkelt zich op een verantwoorde manier. Ook met het oog op een goede start van een nieuw college trekken we geld uit om te zorgen dat een aantal tijdelijke programma's, door kunnen blijven lopen in 2026 en de jaren daarna. Dan gaat het onder andere om de aanpak daklоosheid, ongedocumenteerden en programma's op het gebied van armoede.

We verlagen de kosten van de ambtelijke organisatie. Afgelopen zomer is gestart met een opdracht om de gemeentelijke organisatie te veranderen. Doel van deze opdracht is een gemeente die eenvoudiger en slagvaardiger werkt en meer gericht is op uitvoering. Een eenvoudiger organisatie, met meer aandacht voor uitvoering, zorgt ook dat de omvang en kosten van de ambtelijke organisatie omlaag kunnen.

1.2 Financieel beeld en bestuurlijke keuzes

In deze paragraaf geven we een toelichting op de belangrijkste financiële ontwikkelingen en bestuurlijke keuze voor het budgettaire kader voor 2025 tot en met 2029. In dit hoofdstuk gaan we in op de volgende onderwerpen:

- Het financiële beeld van de begroting en de belangrijkste bestuurlijke keuzes die we daarbij maken voor de jaren 2025 tot en met 2029. Omdat we richting het einde van deze bestuursperiode komen, geven we ook een korte beschouwing over deze periode.
- De gemeentelijke balans, oftewel de gemeentelijke bezittingen en de financiering daarvan.
- De ontwikkeling van het risicobeeld.

Bestuurlijke keuzes

Het is gelukt om een solide en sluitende begroting op te stellen. En dat is belangrijk want dit is de laatste beleidsbegroting van dit college. We willen de financiën op orde hebben, in het belang van de stad en om een volgend college een goede start te kunnen geven.

We hebben als college te maken gehad met jaren van tekorten in de begroting door de teruglopende middelen in het gemeentefonds, het zogenoemde ravijn. Dat leverde ons een gat in de begroting op van maar liefst € 140 miljoen. € 50 miljoen konden we bij de Begroting 2023 al zelf oplossen. De resterende € 90 miljoen hebben we in stappen kunnen terugbrengen naar een begroting zonder tekort. Vorig jaar al en dit jaar opnieuw.

Ook in ons laatste jaar blijven we de financiën goed in de gaten houden. Als we kijken naar de metertjes in het dashboard over de financiële positie kunnen we tevreden zijn over de huidige stand. We zijn voldoende wendbaar en weerbaar.

Huidige financiële positie uitgedrukt in financiële kengetallen

Financiële kengetallen geven samen een beeld van onze financiële positie. Eén los kengetal zegt echter weinig over de totale financiële positie. Vooral in onderlinge samenhang zijn ze informatief. In het dashboard van onze huidige financiële positie vertalen we de kengetallen in gezamenlijkheid naar hoe weerbaar en wendbaar we zijn. De signaalwaarden sluiten aan bij de landelijk afgesproken signaalwaarden.

Weerbaar

Momenteel is onze weerbaarheid voldoende. We kunnen tegen een stootje als het een tijdje wat minder zou gaan. Dit blijkt uit onze solvabiliteit, netto schuldquote en weerstandsvermogen. De solvabiliteit vertelt hoeveel we van ons bezit financieren met eigen vermogen. Met een verwachte solvabiliteit van 44 procent in 2026 blijven we volgens onze toezichthouder voldoen aan de signaalwaarde ‘redelijk’. In de komende jaren neemt de solvabiliteit af naar 42 procent in 2029.

De netto schuldquote toont de verhouding tussen de schuld en de inkomsten. Met een verwachte netto schuldquote zonder erfpacht (standaardschuld) van 75 procent in 2026 voldoen we ruim aan de 110 procent waar we ons voor de lange termijn op richten.

In de komende jaren loopt deze op naar 89 procent in 2029. De Algemene reserve fluctueert over de jaren heen. De omvang van de reserve voldoet aan onze norm van 5 procent en daarmee toereikend om tegenvallers op te vangen.

Wendbaar

Onze wendbaarheid is voldoende in deze begrotingsperiode. Dit betekent dat we een solide begroting hebben en ons in de toekomst relatief snel kunnen aanpassen aan veranderde omstandigheden. Dit blijkt uit onze structurele exploitatieruimte van 2,64 procent in 2026. De structurele exploitatieruimte vertelt hoeveel structurele ruimte we hebben om onze lasten te dragen. De belastingcapaciteit vertelt hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. En geeft daarmee aan in welke de mate er kan worden bijgestuurd bij tegenvallers. De belastingcapaciteit in 2025 is gestegen naar 100,6 procent en komt daarmee uit op het landelijk gemiddelde. We lichten dit verder toe in paragraaf 3.2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

We hebben in deze collegeperiode keuzes moeten maken om te besparen op de uitgaven en de eigen inkomsten te verhogen om de inkomsten en uitgaven met elkaar in balans te brengen. Dat raakt bewoners, bezoekers en ondernemers in onze stad. Elk voorjaar maken we die integrale afweging. Wat krijgt meer prioriteit en wat minder. In de begroting leggen we de uitkomst van die keuzes aan u voor. De bestuurlijke keuzes gaan over het beleid voor de Amsterdammer én over de veranderingen die we doorvoeren in de systematiek van de begroting zelf. Die laatste zijn technischer en spelen een kleinere rol in het debat, maar zijn evengoed belangrijk voor de stabiliteit in onze begroting en het voorkomen van tekorten.

Zo hebben we in deze collegeperiode de systematiek verbeterd om de budgetten mee te laten bewegen met loon- en prijsstijgingen en met een groeiende stad. Hiervoor ontvangen we compensatie vanuit het rijk, en indexeren we onze eigen inkomsten (de lokale heffingen) op een vergelijkbare wijze en zoveel mogelijk met hetzelfde percentage. Wat we beschikbaar hebben voor loon- en prijsstijgingen en voor een groeiende stad verdelen we op een eenduidige manier over de verschillende budgetten. Dat is nodig om de bestedingskracht van de begroting op peil te houden.

Ook voor de investeringen hebben we in deze collegeperiode de systematiek verder uitgewerkt en vastgelegd in een regeling. De centrale begrippen zijn betaalbaarheid, uitvoerbaarheid en financierbaarheid. Binnen die driehoek bepalen we de investerings-

ruimte waarbinnen de investeringen gedaan kunnen worden. De investeringen presenteren we in samenhang in een integraal portfolio bij de begroting. Een belangrijk kader omdat de stad groeit en er dus veel geld nodig is om te investeren. Tegelijkertijd is er ook veel geld nodig om de bestaande stad op orde te houden en achterstallig onderhoud weg te werken. We lenen daarvoor en moeten oppassen dat de schuld financierbaar blijft en we de rentelasten kunnen blijven dragen. Hoe we sturen op de schuldontwikkeling hebben we ook vastgelegd. Het doel is om de schuldontwikkeling op de langere termijn naar een stabiel niveau te brengen.

Ook hebben we het beleid voor de reserves aangepast. In de beleidsnota reserves en voorzieningen 2025 is het uitgangspunt 'nee, tenzij'. Zo kan het aantal reserves overzichtelijk blijven. De financieringsreserves zijn opgeheven en de overgebleven middelen overgebracht naar de reserve vermogensopbouw. Met deze reserve financieren we een deel van ons bezit met eigen middelen. Dat helpt om de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen (schuld) gezond en de schuld houdbaar te houden.

Met een zorgvuldig begrotingsbeleid blijven we ons inzetten om onze financiële stabiliteit te behouden en de volgende bestuursperiode onder een goed gesternte te laten beginnen.

Tabel 2.1. Financieel beeld van de begroting

(bedragen x € 1 miljoen)	**2025***	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
1. BEGINSALDO					
Startstand	0	0	0	0	0
Extrapolatie					25,7
2. ONTWIKKELINGEN IN HET ALGEMENE BEELD					
Gemeentefonds					
Compensatie prijs en volumestijgingen	1,6	-12,4	5,3	20,6	36,1
Bijstelling gemeentefonds	-13,0	-32,6	-64,8	-76,5	-87,7
Extra compensatie jeugdzorg	58,4	64,2	62,2	2,4	2,9
Belastingen	23,1	20,0	20,0	18,7	17,4
Rente	2,1	6,1	2,7	0,3	-26,2
Dividenden	6,6	22,1	29,4	15,3	13,2
Vrijval reserves en voorzieningen	-8,5	0,2			
Overig	0,0	41,3	31,0	11,0	11,0
Totaal ontwikkelingen algemeen beeld	**70,2**	**109,0**	**85,7**	**-8,2**	**-33,2**
3. ONTWIKKELINGEN IN DE BELEIDSPROGRAMMA'S					
Totaal beleidsprogramma's	**-49**	**-120**	**-93**	**-13**	**2**
4. INVESTERINGEN					
Actualisatie exploitatielasten investeringen	-5,3	-3,9	-7,8	28,9	4,9
Sprong over het IJ					-4
Totaal investeringen	**-5,3**	**-3,9**	**-7,8**	**28,9**	**0,9**
5. KASSCHUIVEN					
Totaal kasschuiven	**39**	**-30**	**-28**	**18**	**25**
6. ALGEMENE RESERVE (+ is onttrekking; -/- is toevoeging)					
Mutaties Algemene reserve		45	43	-26	-20
EINDSALDO	**56**	**0**	**0**	**0**	**0**
7. AANGENOMEN AMENDEMENTEN					
Aangenomen amendenten		-4,8			
Dekking reserves		4,8			
EINDSALDO INCLUSIEF AMENDEMENTEN	**56**	**0**	**0**	**0**	**0**

* wijzigingen ten opzichte van Voorjaarsnota 2025

1. Beginsaldo

Startstand

Met de Begroting 2025 presenteerden we een structureel sluitende begroting. Daarmee is het startsaldo van de Begroting 2026 op nul; de inkomsten en uitgaven zijn gelijk.

Extrapolatie

In de begroting geven we een doorkijk voor het jaar 2026 en de drie volgende jaren en actualiseren we het lopende jaar 2025. Ten opzichte van de Begroting 2025 voegen we het jaar 2029 toe. Daarbij bekijken we alle begrote inkomsten en uitgaven en toetsen of deze bij ongewijzigd beleid vanuit 2028 moeten worden voortgezet en begroot in 2029. Per saldo levert die extrapolatie een voordeel op van € 25,7 structureel.

2. Ontwikkelingen in het algemene beeld

De actualisatie van het algemene beeld laat een tekort zien. De inkomsten van het rijk uit het gemeentefonds nemen verder af ten opzichte van de Begroting 2025. Ook zien we onze rentelasten toenemen, wat samenhangt met onze investeringen. Door meevallende compensatie voor onze lonen, prijzen en groei kunnen we een deel van het tekort dat is ontstaan verminderen. Daarnaast nemen de overige inkomsten uit belastingen en dividend toe. Per saldo bedraagt het tekort ruim € 33 miljoen structureel.

Gemeentefonds

Een groot deel van de inkomsten van Amsterdam komt vanuit het rijk via een uitkering uit het gemeentefonds. De omvang van dit fonds fluctueert jaarlijks door besluiten van het kabinet over bijvoorbeeld nieuwe gemeentelijke taken en door een jaarlijkse compensatie voor stijgende lonen, prijzen en groei. Het fonds wordt verdeeld over de gemeenten op basis van maatstaven, dit zijn kenmerken van de gemeente zoals het aantal inwoners, woningen en bijstandsgerechtigden. Driemaal per jaar (mei, september en december) stelt het rijk de omvang en de verdeling van het fonds bij en publiceert dit in de zogenaamde circulaires.

Compensatie loon-, prijs- en volumeontwikkelingen

De ontvangen compensatie voor lonen, prijzen en groei van de stad reserveren we voor onze eigen begroting. Ook indexeren we onze eigen inkomsten. Met deze middelen laten we onze begroting meebewegen met de ontwikkeling van lonen en prijzen, en met de groei van de stad. In 2026 wordt de begroting met 5 procent gecompenseerd voor de stijgende lonen en prijzen. Voor de volumeontwikkelingen ontvangen we meer middelen dan vooraf ingeschat en hebben verdeeld voor de groei van de stad. Gezien de druk op het financieel beeld laten we dit surplus vrijvallen in het algemene beeld met € 5 miljoen in 2027 oplopend naar structureel € 36 miljoen.

Actualisatie gemeentefonds (accres en overige ontwikkelingen)

Onze inkomsten uit het gemeentefonds dalen structureel met bijna € 90 miljoen door de actualisatie van het gemeentefonds. Dit is voor een groot deel, € 43 miljoen, toe te rekenen aan een daling van het aantal huishoudens met een laag inkomen. Dit hebben we in de Voorjaarsnota 2025 al aangekondigd. In de meicirculaire zien we dat op een paar belangrijke maatstaven de daadwerkelijke ontwikkeling verder afwijkt van de eerdere raming van het rijk, zoals het aantal inwoners en bijstandsgerechtigden.
Ook hebben we te maken met een grotere korting in het gemeentefonds voor onze eigen verdiencapaciteit die is gebaseerd op de WOZ-waarden.

Extra middelen jeugdzorg

Na een lange periode van gesprekken over een toereikende financiering voor de jeugdzorg in Nederland heeft het kabinet in haar voorjaarsnota € 3 miljard extra beschikbaar gesteld voor gemeenten om de hogere kosten van de jeugdzorg te compenseren. Amsterdam krijgt ongeveer € 150 miljoen voor de jaren 2025 tot en met 2027, naast de eerder door het rijk toegezegde middelen. Voor de jaren daarna is het nog onzeker of er blijvend extra middelen beschikbaar komen voor de jeugdzorg. Dit is afhankelijk van een vervolgonderzoek door de commissie Van Ark (verwacht in 2027) en op welke wijze het rijk deze adviezen overneemt. We gaan ervan uit dat er aanvullende middelen van het rijk komen om passende jeugdzorg te kunnen blijven bieden. In de begroting sorteren we hier dan ook op voor en nemen een ramingsrisico op voor nog te ontvangen middelen van het rijk van € 33 miljoen. Ook verwachten we dat het rijk de toezegging nakomt om gemeenten te compenseren voor de tekorten bij de jeugdzorg voor de jaren 2023 en 2024 en verwachten daarvoor bij de septembercirculaire € 38 miljoen.

Belastingen

De begroting passen we aan met de autonome effecten. Dat zijn wijzigingen in de ramingen door veranderde omstandigheden. Ze zijn dus niet het gevolg van nieuwe beleidsmatige keuzes. De OZB-inkomsten uit zakelijk vastgoed stijgen met structureel € 10 miljoen, door hogere taxatiewaardes en een nauwkeurigere analyse van het gebruik van zakelijk vastgoed. Voor 2025 verwachten we daarnaast hogere inkomsten uit toeristenbelasten op basis van een bijstelling van de verwachte overnachtingsaantallen. Deze nemen we niet structureel op, omdat we verwachten dat de aangekondigde btw-verhoging voor logies van 9 procent naar 21 procent van invloed kan zijn op de vraag naar overnachtingen en op de kamerprijzen.

Dividend

Bij het opstellen van de begroting maken we een actualisatie van de verwachte inkomsten uit dividend. In deze begroting begroten we voor het eerst dividend van het Life Sciences Fund Amsterdam. We verwachten in 2025 € 2,7 miljoen en vanaf 2026 € 1,8 miljoen dividend. Voor 2025 zien we dat de dividendinkomsten van Alliander en het havenbedrijf voor 2025 hoger zijn dan ingeschat bij de Voorjaarsnota 2025.
We stellen daarom onze verwachting en begroting voor deze instellingen naar boven bij. Voor Schiphol heeft de Autoriteit Consument & Markt de nieuwe tarieven van Schiphol goedgekeurd voor 2025 tot en met 2027. De effecten hiervan zijn verwerkt in de raming. Hierdoor valt het dividend van deelnemingen in 2026 en 2027 hoger

uit dan eerder begroot (€ 22 miljoen en € 29 miljoen). Het structurele effect bedraagt € 13 miljoen.

Rente
Het renteresultaat wordt beïnvloed door twee factoren: de verwachte hoogte van onze schuld, en de verwachte rente die we moeten betalen over nog aan te trekken schuld. De marktrente beweegt momenteel tussen de bandbreedte van 3,0 procent tot 3,5 procent. Wij laten daarom de rente voor nieuwe langlopende schuld onveranderd op 3,25 procent. We verwachten dat de schuld door onze vervangingsinvesteringen en investeringen in de groei van de stad toeneemt. Daardoor neemt ook de leningenportefeuille en te betalen rente toe naar € 242 miljoen in 2029.

Overige ontwikkelingen
Vrijval van en toevoegingen aan reserves en voorzieningen
In deze begroting vullen we de voorziening verlofsparen aan met € 8,7 miljoen. Hiermee is de voorziening toereikend om de kosten van het opnemen van het spaarverlof te dekken. Als gevolg van de opheffing van de reserve ROMInWest valt de nog beschikbare reservering van de kapitaallasten vrij ten gunste van de algemene middelen voor een bedrag van € 0,2 miljoen in 2025 en € 0,2 miljoen in 2026.

Vrijvallende middelen
Vanuit de actualisatie van de frictiekosten laten we in 2026 en 2027 een bedrag van € 20 miljoen vrijvallen. Ook bij stelposten laten we er een aantal vrijvallen, omdat we verwachten dat hier geen uitgaven meer tegenover staan. Dit gaat om een incidenteel bedrag van € 21 miljoen in 2026 en structureel € 10 miljoen.

3. Ontwikkelingen in de beleidsprogramma's
De ontwikkelingen in de beleidsprogramma's worden toegelicht in paragraaf 1.4.

4. Investeringen
In de begroting actualiseren we de exploitatielasten die samenhangen met onze investeringen. De exploitatielasten bestaan uit kosten die we maken voor rente, afschrijving, beheer en onderhoud van investeringen. Deze lasten zijn bijgesteld, in lijn met het uitvoeringstempo van onze investeringen.

Sprong over 't IJ
De huidige systematiek voor indexatie houdt geen rekening houdt met prijsstijgingen. We willen dat de eerder vrijgemaakte investeringsruimte voor de brug over het IJ toereikend is om deze te realiseren. Daarom verhogen we de investeringsruimte en de bijbehorende kapitaallasten.

Renovatie Amsterdam Museum
Het investeringsbudget voor de renovatie van het Amsterdam Museum is verhoogd met € 28,5 miljoen. Hiervoor is € 15 miljoen afkomstig uit de algemene middelen en het resterende deel ad € 13,5 miljoen is toegekend vanuit bestaande investeringsruimte Maatschappelijke Voorzieningen, indexering en verduurzaming. Hiermee komt er een taakstellend budget beschikbaar voor de totale renovatie van het Amsterdam museum. De hogere benodigde investeringsruimte wordt veroorzaakt door de vertraging in het project door de beroepen en bezwarenprocedure tot aan de Raad van State, de marktomstandigheden en de complexiteit van het project en haar omgeving.

5. Kasschuiven
We verwerken het incidentele effect van de voorgestelde kasschuiven. Een kasschuif is een (beleidsarme) verschuiving van budgetten van het ene naar het andere jaar. In het voorjaar hebben we het effect van de in de voorjaarsnota voorgestelde kasschuiven voor 2025 reeds verwerkt. In deze begroting verwerken we dus de meerjarige effecten van de kasschuiven uit de voorjaarsnota, naast de kasschuiven uit de begroting zelf. In tabel 2.1 is de optelling van die twee zaken per jaar weergegeven.

Tabel 2.2. Kasschuiven (bedragen x € 1 miljoen)

Programma	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
Programma 1	o.a. Omgevingswet, AAV, Zuidas, Omgevingsdienst Noordzeekanaal	1,8	-5,8	-1,0	4,0	3,5
Programma 2	o.a. Parkeerhandhaving, Programma Stadsverbetering, Achterstallig onderhoud	-15,9	-4,5	-8,0	5,0	11,5
Programma 3	o.a. Aanpak binnenstad, Nationaal Slavernijmuseum	-6,1	-7,5	0,7	0,8	0,0
Programma 4	o.a. Renovatie De Mirandabad	-0,4	0,9	0,1	0,1	0,0
Programma 5	o.a. MBO-agenda, BSO-plus	-1,3	-0,6	-0,8	0,0	0,0
Programma 6	o.a. Social Labs, Diversiteit, Daklоosheid	-13,5	-12,7	-11,4	0,3	0,0
Programma 7	o.a. MA&O Buurtbanen, BASIS, CLV, Panthar	-15,2	-7,5	-15,1	5,2	1,8
Programma 8	Meldpunt Zorg & Woonoverlast, Horecabeleid	-1,8	0,0	0,0	-2,0	-0,3
Programma A	Generatiepact, XAAS	4,5	2,0	2,5	0,4	-0,4
Programma B	o.a. Inclus, Verkiezingen, Taakstelling I-domein	8,8	5,8	4,8	4,4	9,4
Totaal		**-39,2**	**-29,7**	**-28,2**	**18,3**	**25,4**

6. Algemene reserve

De raad heeft de norm voor de algemene reserve vastgesteld op 5 procent van de begrote lasten, exclusief de mutaties in de reserves. Deze normhoogte is belangrijk om de financiële gevolgen van risico en van crises op te vangen. Dit zorgt voor veerkracht, flexibiliteit en voldoende tijd om te herstellen van of aan te passen aan een crisissituatie. De omvang van de reserve fluctueert jaarlijks met het saldo van de begroting. In de verschillende jaren is wel sprake van een incidenteel saldo. De mutaties voor de jaren 2026 tot en met 2029 worden toegevoegd (bij een positief saldo) of onttrokken (bij een negatief saldo) aan de reserve. Daardoor schommelt de hoogte van de algemene reserve over de jaren heen. De reserve komt in 2029 uit op de norm van 5 procent.

7. Aangenomen amendementen

Tijdens de raadsbehandeling op 12 en 13 november zijn onderstaande amendementen aangenomen. Deze zijn toegevoegd aan de begroting en verwerkt in de programmabladen en de bijlagen.

Tabel 2.3. Amendementen (bedragen x € 1 miljoen)

Nr.	Titel	Programma	2026
394	Meer studentenhuizen	1	-3,0
510	Een veiliger thuis met doorvalbeveiliging	1	-0,1
511	Route naar herstel	6	-0,15
516	Meer steun voor dierenopvangcentra	2	-0,15
517	Eerste hulp bij digitale vragen	5	-0,1
525	Red de kringloop	1	-0,4
527	Maak stadspas toegankelijk voor ongedocumenteerde kinderen	7	-0,9
	Totaal Amendementen		**-4,8**
	Dekking Algemene reserve	1	3
	Verlaging dotatie fricitiekostenreserve	A	1,8
	Totaal		**0,0**

In de overige onderdelen van de begroting zijn deze wijzigingen niet doorgevoerd, zoals tabellen en grafieken in deze hoofdlijn en de paragrafen.

1.3 Ontwikkeling baten en lasten

Ontwikkeling baten

De baten kunnen globaal worden onderverdeeld in drie categorieën:

- Inkomsten van het Rijk
- Lokale heffingen
- Overige eigen middelen

De inkomsten van het Rijk bestaan uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds en specifieke uitkeringen.

De lokale heffingen bestaan uit heffingen voor enerzijds specifieke wettelijke taken zoals riool-, drinkwater- en afvalstoffenheffing en anderzijds uit gemeentelijke belastingen zoals onroerendezaakbelasting (OZB), toeristenbelasting en parkeerbelasting.

De overige eigen middelen zijn de inkomsten uit bezit zoals erfpacht, dividend en grondopbrengsten door verkopen. De categorie overig in figuur 2.1 bestaat uit huuropbrengsten, dividend en andere kleinere inkomstenbronnen. Meerjarig laten de baten het volgende beeld zien.

Figuur 2.1 Ontwikkeling baten meerjarig

(bedragen x € 1 miljoen)

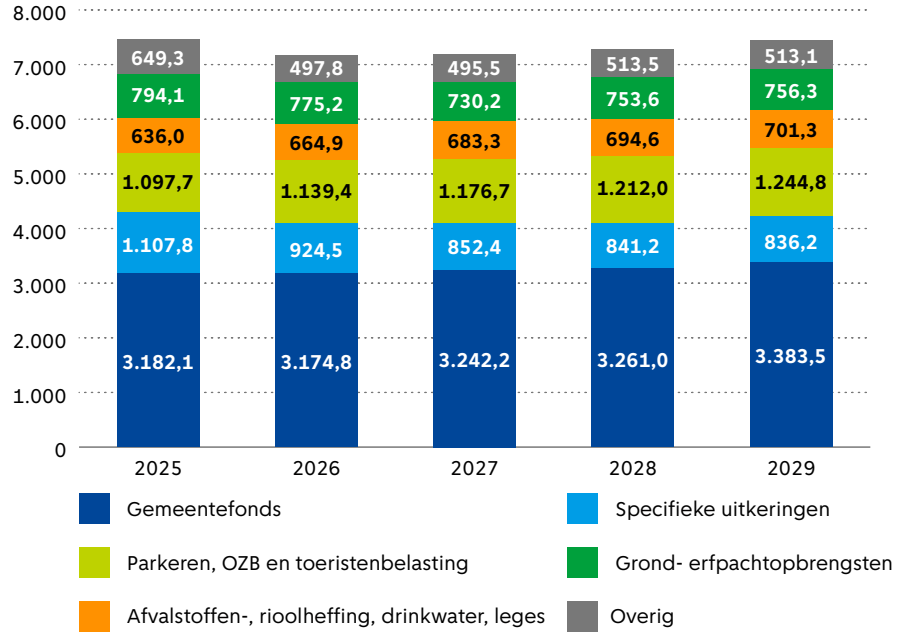

Ruim de helft van de baten bestaan uit rijksbijdragen: het gemeentefonds en specifieke uitkeringen. De andere categorieën zijn de eigen inkomsten van de gemeente.

Ontwikkeling lasten

De verdeling van de lasten (uitgaven) over de programma's in de begroting maakt duidelijk aan welke opgaven we het geld besteden. We onderscheiden zes categorieën:

- Personele lasten: salarislasten inclusief werkgeverslasten voor het gemeentelijk personeel en inhuur.
- Inkomensoverdrachten: lasten die de gemeente heeft aan uitkeringen, vergoedingen (met name aan instellingen voor WMO en jeugdzorg) en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen.
- Kapitaallasten: rente- en afschrijvingslasten voor gemeentelijke bezittingen.
- Goederen & diensten: lasten voor aanschaf van goederen, zoals materiaal voor beheer en onderhoud.
- Subsidies en kapitaaloverdrachten: lasten voor subsidies en kapitaaloverdrachten aan andere instanties.
- Overig: lasten die niet in een andere categorie vallen, zoals toevoegingen aan voorzieningen en interne doorbelastingen van personeelskosten.

Figuur 2.2 Ontwikkeling lasten meerjarig per kostensoort

(bedragen x € 1 miljoen)

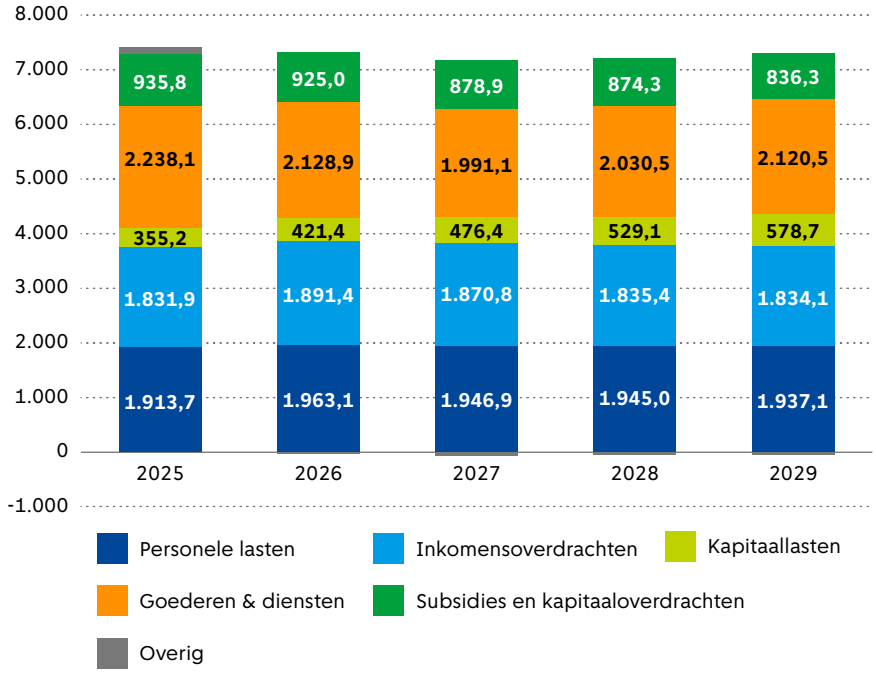

Bovenstaande figuur laat zien hóe we het geld in de begroting inzetten. De totale uitgaven (exclusief de toevoegingen aan reserves) bedragen in 2026 € 7,3 miljard. Amsterdam investeert met de beschikbare middelen de afgelopen en komende jaren fors. Dit resulteert in een toename van het aandeel kapitaallasten in de begroting.

1.4 Ontwikkelingen in de beleidsprogramma's

Ondanks de budgettaire krapte investeren we in de meest urgente opgaven van de stad. Naast incidentele intensiveringen zetten we ook structureel middelen in om impulsen uit het coalitieakkoord voort te zetten. Deze structurele middelen zijn deels mogelijk door de bijstelling van de ramingen voor de bestaanszekerheid en Wmo. Daarnaast besparen we ook op de organisatie met € 15 miljoen.

De tabel hieronder geeft een overzicht van de ontwikkelingen in de programma's. Het gaat om wijzigingen waarover we een bestuurlijke keuze hebben gemaakt, die een gevolg hebben voor het saldo van onze begroting. Onder de tabel lichten we per programma de belangrijkste bestuurlijke keuzes toe. In hoofdstuk 4 van deze begroting lichten we alle mutaties in de programma's toe. Dat zijn de bestuurlijke keuzes én de neutrale en technische mutaties.
Net als in tabel 2.1 tonen we de wijzigingen ten opzichte van de Begroting 2025 voor de jaren 2026-2029. De kolom 2025 bevat de mutaties sinds de Voorjaarsnota 2025.

Tabel 2.4. Ontwikkelingen in de beleidsprogramma's (bedragen x € 1 miljoen)

Ontwikkelingen in de beleidsprogramma's	2025*	2026	2027	2028	2029
1 – Bouwen, wonen en duurzaamheid	-0,4	-2,4	-4,7	-1,2	-1,2
2 – Openbare ruimte, groen, water, vervoer	0,0	-6,1	-1,5	-1,7	-1,5
3 – Economie, kunst, cultuur en erfgoed	-2,2	-2,9	-0,2	-0,1	0,0
4 – Sport en bewegen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5 – Onderwijs	0,0	-2,2	-2,0	0,0	0,0
6 – Gezondheid, zorg, jeugd, opvang en diversiteit	-20,5	-63,7	-67,1	-12,9	-2,7
7 – Sociale zaken en armoedebestrijding	0,0	-10,3	-11,5	0,0	0,0
8 – Veiligheid	-0,1	-10,3	-10,0	-3,0	-3,0
B – Bestuur en organisatie	-15,3	3,7	-9,4	-8,8	-5,1
Organisatietaakstelling			15,0	15,0	15,0
Toekomst Joods Amsterdam		-25,1			
Systematisch evalueren		-0,5			
Generatiepact		-1,5	-1,45		
Overheadtoerekening en marktconformiteitstoeslag	-10,1				
Ontwikkelingen in de beleidsprogramma's	**2025***	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Totaal ontwikkelingen in de beleidsprogramma's	**-48,5**	**-120,5**	**-92,8**	**-12,6**	**1,6**

* Wijzigingen ten opzichte van Voorjaarsnota 2025

Programma 1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid

Frictieleegstand, schimmelaanpak en intermediaire verhuur
Voor 2026 en 2027 jaren compenseren we frictieleegstand bij woningcorporaties door actief bij te dragen aan de doorstroming van ouderen en zetten we extra in op de aanpak van schimmelproblematiek voor € 2,0 miljoen per jaar.

Voor kwetsbare groepen in corporatiewoningen verzorgen zorgpartijen, woning-corporaties en de gemeente gezamenlijk de verhuurconstructie. We zetten deze zogenaamde intermediaire verhuur in 2026 en 2027 voort met ieder jaar € 1,5 miljoen.

Pilot doorstroomcoaches wonen
We starten een pilot met doorstroomcoaches om op deze wijze het doorstromen naar beter passende huisvesting te stimuleren en ondersteunen voor een bedrag van € 0,3 miljoen.

Voorziening groot onderhoud
De voorziening voor groot onderhoud moet jaarlijks toereikend worden aangevuld, zodat er voldoende middelen beschikbaar zijn om het groot onderhoud gedurende de komende 25 jaar uit te voeren. Eind 2024 heeft een herberekening plaatsgevonden die leidt tot een stijging van de jaarlijkse dotatie van € 2,9 miljoen. Deze stijging kan slechts deels worden opgevangen door een indexatie van de huren.

Beleid als schaars goed
We gaan minder beleid maken, beleid uitstellen en afwijkingsmogelijkheden van beleid verminderen. Omdat beleid een schaars goed is en de middelen beperkt zijn, sturen we breder en kritischer op het starten van nieuw of te wijzigen beleid, met oog voor eventuele nevenschade. Door beleid uit te stellen, kunnen we kosten drukken en met minder ambtenaren werken, hoewel dit kan betekenen dat beleid minder actueel wordt of later juridisch geborgd kan worden.

Huisvesting statushouders
We stellen aanvullend € 1,4 miljoen beschikbaar voor het huisvesten van statushouders. De huidige begroting voorziet in het huisvesten van ongeveer 1.000 statushouders. De impact op de toekomstige kosten is onzeker. Om deze reden zijn er vooralsnog incidentele middelen vrijgemaakt. Daarmee hebben wij voldoende middelen voor de opvang van 1.200 statushouders.

Programma 2 Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer

Capaciteitsuitbreiding parkeren
Door de gebiedsuitbreiding van betaald parkeren in Nieuw-West en Zuidoost is er structureel extra inzet nodig van € 1,5 miljoen vanaf 2025.

Daarnaast vraagt de afhandeling van parkeerboetes een meer menselijke maat. We zetten de pilot in 2026 voort om te bezien of het meer persoonlijk in behandeling nemen van vragen en klachten over parkeerboetes kan helpen bij het voorkomen van onterechte stapeling van boetes en alle gevolgen daarvan We stellen hiervoor € 0,7 miljoen voor 2026 beschikbaar.

Nieuw passagiersvaartbeleid
Dit jaar zijn we gestart met een onderzoek en projectorganisatie voor een onderbouwing van een nieuw beleid passagiersvaart. Dit onderzoek wordt in 2026 afgerond, we dekken de extra kosten van € 0,1 miljoen.

Motie 563: Heel jaar gratis OV voor kinderen
We maken in 2026 € 3,0 miljoen vrij om de motie gratis openbaar vervoer voor kinderen te kunnen uitvoeren zodat we in 2026 kinderen tot 12 jaar gratis openbaar vervoer kunnen aanbieden.

Aanpak Noord
We investeren extra in het inlopen van de achterstalligheid van onderhoud van de voetpaden in Noord. We stellen € 0,5 miljoen in 2026 beschikbaar voor een extra impuls.

Actualiseren bestedingsplannen Stadsverbetering en Stadsbehoud
Hierbij is de focus gelegd op het onderhouden van de bestaande stad door een verschuiving van de middelen voor stadsverbetering naar stadsbehoud.

Terugbrengen achterstallig onderhoud
In totaal is incidenteel € 45 miljoen beschikbaar gesteld om achterstallig onderhoud in te lopen. Dit wordt voornamelijk besteed aan het verder wegwerken van achterstallig onderhoud op de voetpaden, achterstalligheid op dagelijks onderhoud civiele constructies, extra schoonmaken van speeltuinen en inlopen achterstalligheid op de baggerwerkzaamheden.

Programma 3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed

Bijdrage Nieuw Amsterdams Verbond
Het Nieuw Amsterdams Verbond is een onafhankelijke vereniging die mensen en organisaties bij elkaar brengt. Ondernemers, maatschappelijke initiatieven, fondsen, betrokken Amsterdammers en de gemeente versterken elkaar via het Verbond, om samen te bouwen aan een leefbaarder Amsterdam voor iedereen. Voor de komende 4 jaar draagt de gemeente Amsterdam in totaal € 0,5 miljoen bij aan de oprichting en ter ondersteuning van het verbond.

Compensatie bezuinigingen Rijk op Kunst en Cultuur
Wij compenseren het wegvallen van rijksmiddelen in 2025-2026 voor Amsterdamse culturele instellingen. Onevenredig veel Amsterdamse instellingen zijn vanaf 2025 hun landelijke subsidie van de rijkscultuurfondsen misgelopen. Hiervoor maken we incidenteel € 1,5 miljoen euro vrij.

H'ART Museum
We ondersteunen het H'ART Museum met een eenmalige subsidie van € 2 miljoen in 2025 en € 1,2 miljoen in 2026 om financiële problemen op de korte termijn af te wenden. Deze middelen verstrekken we onder voorwaarden als een ondernemingsplan waarin structurele maatregelen worden genomen om een rendabele exploitatie te realiseren.

Programma 4 Sport

In de begroting zijn geen aanvullende middelen beschikbaar gesteld. De knelpunten van dit programma zijn binnen het programma opgelost door herprioriteren. Deze worden toegelicht op het programmablad.

Programma 5 Onderwijs

Besparingen onderwijs
We ontvangen van het rijk de komende periode minder geld voor onderwijs. Door deze teruglopende inkomsten staan we voor een forse besparingsopgave. Dit leidt onder andere tot de besparingen op de voorschool, kansenaanpakken po en vo, verlaging van subsidies voor vroegschoolse educatie, verlaging subsidies voor de MBO-Agenda, het stoppen van het Onderwijsgala. De bezuiniging van het rijk op de voorschool hebben we voor 2026 op kunnen vangen. Daarmee hoeven we de leeftijdsgrens niet te verhogen.

Nieuwe initiatieven
Om alle kinderen een goede start en een kans te geven om zich te ontwikkelen maken we extra middelen vrij voor:
- een zorgstructuur in de voor- en vroegschoolse educatie (VVE).
- het Passend Onderwijs door inclusieve groepen op te zetten voor jonge kinderen die nu thuis zitten, mede door wachtlijsten voor jeugdzorg en/of speciaal onderwijs.
- het programma Liefde voor lezen met extra in op communicatie om het bereik te vergroten en daarnaast bieden we leraren een gratis OBA.

Woningen voor leraren
Vanuit het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor het programma woningen voor leraren. Vanuit dit programma worden verschillende initiatieven opgestart om leraren een passende woning te laten vinden. Zo wordt onder andere gewerkt aan een tool voor betere matching van de vraag van leraren, aan de transformatie van een bestaand gebouw naar woningen voor leraren en aan communicatie aan leraren over de beschikbare ondersteuning in het vinden van een passende woning.

Programma 6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit

Nominale compensatie
De sociale basis is het fundament van ons stelsel voor zorg, ondersteuning en meedoen. Onze huidige compensatie voor inflatie en loonstijgingen is niet toereikend en verschilt per aanbieder. Vanaf 2026 werken we met een uniforme systematiek. We verhogen de compensatie en gaan voortaan uit van de OVA-systematiek. OVA (Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling) is een percentage dat de overheid vaststelt om jaarlijks de loonkosten in de zorg te indexeren. Hiermee trekken we de compensatie in de sociale basis gelijk met de vergoede loon- en prijscompensatie in de domeinen jeugd, zorg en opvang.

Actualisatie Wmo-voorzieningen
In de begroting stellen we de prognoses bij op basis van een inschatting van het gebruik van de regelingen. Structureel verlagen we het budget met € 3,5 miljoen.

World Pride 2026
In 2026 vindt de World Pride plaats in Amsterdam. De organisatie is in handen van Stichting Pride Amsterdam, die hiervoor een beroep doet op sponsorbijdragen, Europese en rijksmiddelen en gemeentelijke subsidie. We stellen € 0,7 miljoen beschikbaar voor een aanvullende programmering, waaronder recepties in combinatie met EuroPride en diverse (inter)nationale evenementen zoals de Human Rights Conference en een Human Rights TV-concert.

Aanpak onbegrepen gedrag
We intensiveren de aanpak van onbegrepen gedrag in 2026 en 2027 met € 1,4 miljoen per jaar. Hiermee verminderen we de overlast in de stad en versterken we de ondersteuning binnen de portefeuilles zorg en opvang. Op die manier loopt de aanpak lang genoeg door om een volgend college de tijd te geven een besluit te nemen over de voortzetting ervan.

Jeugdzorg: inzet extra middelen rijk
Door de incidentele extra middelen van het rijk kunnen we tot 2028 een aantal knelpunten in de jeugdzorg opvangen. Voor de periode van 2025 t/m 2027 trekken we jaarlijks € 10 miljoen extra uit voor de jeugdzorg voor onder andere de versterking van de Ouder- en Kindteams. En we zetten de komende twee jaar in totaal € 30 miljoen in voor de uitvoering van bestuursopdracht Uitvoering jeugdvisie Amsterdam. Doel daarvan is om ervoor te zorgen dat minder kinderen jeugdzorg nodig hebben door de omgeving van het kind te versterken.

We hebben in onze begroting een ramingsrisico Jeugd. Dit is geld dat we van het Rijk verwachten te ontvangen, maar waarvan het nog niet zeker is dat we het zullen krijgen. Met de inkomsten uit de meicirculaire brengen we het ramingsrisico in 2026 en 2027 naar nul. Voor de jaren 2028 en 2029 is dat nog niet mogelijk, de meicirculaire bevatte per saldo geen structurele middelen. Vanaf 2028 wordt het ramingsrisico Jeugd beperkt tot € 33 miljoen. Om dit mogelijk te maken is er een extra taakstelling op de jeugdbegroting nodig van € 4,4 miljoen in 2028 en € 1,2 miljoen vanaf 2029.

De rijksmiddelen voor de jeugdzorg vanaf 2028 zijn nog onzeker. We verwachten daar begin 2027 meer duidelijkheid over, wanneer de commissie Van Ark met een tweede rapport komt.

Knelpunten jeugd
Naast bovenstaande extra inzet lossen we binnen de bestaande budgetten een aantal knelpunten op. Dat zijn onder andere extra kosten voor forensische zorg voor jongeren, maatwerktrajecten voor jeugdigen die 24-uursbegeleiding nodig hebben, en het verhogen van de bijdrage voor het aanbod van Veilig Thuis, het Centrum Seksueel Geweld en de Blijfgroep.

Het betreft ook de implementatiekosten voor het beleidskader toezicht en handhaving. Door dit kader wordt de kwaliteit van ondersteuning en naleving van regelgeving geborgd, en wordt misbruik en fraude zoveel mogelijk voorkomen.
Aanpak dakloosheid
Met coalitiemiddelen hebben we gewerkt aan de intensiveringsaanpak tegengaan dakloosheid. In deze aanpak is het aantal opvangplekken in de stad uitgebreid, zijn inloopvoorzieningen gerealiseerd en is er meer begeleidingscapaciteit beschikbaar gesteld voor Amsterdammers die genoodzaakt zijn om te wachten op een passende plek. We stellen structureel € 4 miljoen beschikbaar om deze aanpak voor te zetten. Wel worden een aantal activiteiten binnen het de aanpak dakloosheid afgeschaald en wordt in de komende jaren een besparing gerealiseerd.

Programma ongedocumenteerden
In oktober 2024 heeft de gemeenteraad het beleidskader ‘De Amsterdamse inzet voor vluchtelingen en ongedocumenteerden aangenomen. Dit beleidskader reikt tot en met 2027. We stellen in 2027 € 7 miljoen en structureel € 4 miljoen beschikbaar om de opvang en begeleiding van ondersteuning aan ongedocumenteerden te continueren. De middelen lopen daardoor vanaf 2027 af met € 3 miljoen, dit betekend dat het nieuwe college keuzes moet maken over welke voorzieningen we nog aanbieden.

Programma 7 Sociale Zaken en Armoedebestrijding

Actualisatie budget bijstand
We hebben de verwachte uitgaven en inkomsten voor de bijstand (BUIG) in programma 7 geactualiseerd. De begroting wordt bijgesteld met de verwachte ontwikkeling van het bijstandsbestand. Dit geeft structureel € 12 miljoen aan begrotingsruimte.

Re-integratie en bestaanszekerheid
Om te kunnen blijven investeren in de re-integratie en bestaanszekerheid stelellen we, vanuit de vrijvallende middelen uit de actualisatie bijstand, structureel € 4 miljoen beschikbaar.

Motie 564: De kindregelingen voortzetten
We maken € 0,4 miljoen vrij om de kindregelingen ook voor het schooljaar 2026-2027 voort te zetten. Zo behouden we de opgebouwde ondersteuning voor kinderen uit kwetsbare gezinnen.

Armoedebestrijding
De budgetten van armoedebestrijdingen lopen terug door onder andere taakstellingen, en afloop coalitiemiddelen en rijksmiddelen. We willen de armoedebestrijding op het huidige niveau blijven uitvoeren en stellen daarom structureel € 3 miljoen beschikbaar om de terugloop te compenseren.

Dienstverlening vluchtelingen
We continueren de dienstverlening voor de opvang, begeleiding en ondersteuning van vluchtelingen. Ook vanaf 2027 stellen we daarom € 5 miljoen euro structureel beschikbaar aan het programma om vluchtelingen in Amsterdam een (tijdelijk) onderkomen te bieden, te begeleiden om inwoner te zijn van onze stad en in verbinding te staan met andere Amsterdammers.

Programma 8 Veiligheid

Aanpak Noord / meldpunt zorg en woonoverlast
We maken structureel € 3 miljoen vrij voor de Aanpak Noord en de meldpunten zorg- en woonoverlast. Met de middelen voor Noord werken, op een duurzame manier, langjarig aan de grote opgaven in Noord en borgen hiermee de continuïteit van de aanpak.

Ook zetten we extra mensen in voor veiligheidsaanpakken. Het aantal incidenten met mensen die onbegrepen en onveilig gedrag vertonen, neemt toe, en als stad willen we dit verminderen. In 2024 zijn we gestart met een pilot om ernstige overlast achter de voordeur aan te pakken. Extra inzet op de Meldpunten is nodig om deze pilot te laten slagen.

World Pride 2026
Ook voor veiligheid zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor de World Pride. Zie toelichting bij programma 6.

Handhaving toeristische winkels
Door de invoering van een vergunningsplicht voor toeristenwinkels willen we ondermijnende activiteiten in deze sector tegen te gaan. We maken € 0,5 miljoen vrij voor de handhaving van de vergunningplicht.

Maatregelen tegengaan seksueel geweld
In totaal stellen we € 6 miljoen beschikbaar om seksuele straatintimidatie beter te handhaven, de openbare ruimte veiliger te maken en om de openingstijden van het inloophuis van het Centrum Seksueel Geweld te verruimen. Ook breiden we de Rosa-aanpak en het programma tegen Seksuele Intimidatie en Seksueel Geweld uit.

Programma B Bestuur en Organisatie

Aanpak Online Leefwereld
In de voorjaarsnota 2025 hebben voor het kenniscentrum Online leefwereld Jongeren extra middelen beschikbaar gesteld. Zodat voldoende kennis beschikbaar is, een lobby-agenda uitgevoerd wordt en interventies met gebruikers worden vormgegeven. In 2026 zetten we deze aanpak voort en stellen hier € 1,5 miljoen voor beschikbaar.

AI Agenda
Met de komst van AI en de snelle adoptie van de techniek, veranderen de mogelijkheden om bijvoorbeeld informatie op te vragen en werkzaamheden uit te voeren snel. Deze techniek biedt veel mogelijkheden en kent ook risico's. Voor Amsterdam zetten we een AI-agenda, met daarin de prioritering en randvoorwaarden voor het toepassen en experimenteren met deze techniek. Hiervoor maken we € 0.6 miljoen vrij.

Inclusie en Diversiteit
Wij hechten veel waarde aan een inclusieve en diverse organisatie. Om dit te realiseren is het Bureau Inclusiviteit en diversiteit opgericht. Het bureau ontwikkelt zich tot het kennis- en expertisecentrum van de gemeente. Organisatieonderdelen krijgen vanuit dit bureau ondersteuning om een vellig en inclusieve werkomgeving te creëren.
We stellen hiervoor structureel € 1 miljoen beschikbaar.

MBO-traineeship
Amsterdam heeft ook voor mbo-schoolverlaters een traineeship. Tijdens deze periode doen de trainees praktijkervaring op bij 3 verschillende werkplekken en wordt aandacht besteed aan persoonlijke en professionele ontwikkeling. Na de geslaagde pilot mbo-traineeship zetten we het traineeprogramma in 2026 voort door hier € 1,4 miljoen voor beschikbaar te maken. Dit traineeship is belangrijk voor het aantrekken en behouden van jong talent uit verschillende opleidingsachtergronden en past binnen de ambitie van de gemeente om een voorbeeldfunctie te vervullen als werkgever.

Onderhoud canon Amsterdam
Om de canon van Amsterdam ook de komende jaren te kunnen blijven onderhouden stellen we voor de periode van 4 jaar € 0,2 miljoen beschikbaar.

Maatschappelijke Weerbaarheid
Wij hebben € 0,4 miljoen beschikbaar gesteld voor het verbeteren van de weerbaarheid bij grootschalige en langdurige stroomuitval voor het gemeente breed programma.

Knelpunten programma B
De budgettaire opgave programma B is groot. Deze is hoofdzakelijk opgebouwd uit knelpunten op het gebied van huisvesting, bedrijfsvoering en activiteiten in het I-domein. Wij dekken deze lasten de komende jaren door het treffen van beheers- en besparingsmaatregelen. We weten nu al dat in 2025 niet alle beheers- en besparingsmaatregelen tot voldoende resultaat leiden. Wij dekken dit knelpunt de komende jaren door het verhogen van de opgave. Echter op het gebied van huisvesting kan de eerste jaren niet geheel worden gerealiseerd. De taakstelling op huisvesting willen we dekken door realiseren van één gemeentelijk kantoor. Dan kan vanaf 2032. De taakstelling kan in de jaren daarvoor dus niet gerealiseerd worden. Daarom corrigeren we de taakstelling met € 27,8 miljoen.

Overige ontwikkelingen in de programma's

In programma A worden de Algemenen middelen geactualiseerd. Dit zijn veelal autonome ontwikkelingen. Deze staan toegelicht onder paragraaf 2. Ontwikkelingen in het algemeen beeld. Ook hebben we ook een aantal beleidskeuzes gemaakt in dit programma, deze lichten we hieronder toe.

Organisatietaakstelling
De afgelopen periode is de ambtelijke organisatie net als de stad gegroeid. We zien dat op een aantal plekken de effectiviteit kan worden vergroot en meer aandacht

nodig is voor de uitvoering. Om dit te realiseren hebben we vanaf 2027 een taakstelling op de organisatie ingeboekt van € 15 miljoen.

Systematisch evalueren
In het coalitieakkoord 2022-2026 is opgenomen om ieder begrotingsonderdeel periodiek te evalueren op doeltreffendheid en doelmatigheid. Op dit moment evalueren we dit niet voldoende systematisch (ieder begrotingsonderdeel periodiek). Om deze ambitie te realiseren maken ook in 2026 hiervoor € 0,5 miljoen vrij.

Generatiepact
We hebben met de bonden afspraken gemaakt over een pact voor medewerkers van 64 jaar en ouder. Ook voor de jaren 2026 en 2027 maken we € 1,5 miljoen vrij voor dit 'generatiepact'.

Cultureel Joods leven
In de Voorjaarsnota 2025 hebben we geld vrijgemaakt voor het instellen van een commissie die het college adviseert over de kaders en voorwaarden voor het uitgeven van geld om te investeren in de toekomst van Joods leven in de stad. In 2026 hebben we voor deze investering eenmalig € 25 miljoen gereserveerd.

Overig
Om het effect van de wijziging in de systematiek van de overheadtoerekening en het vervallen van de marktconformiteitstoeslag te compenseren stellen we € 10,1 miljoen beschikbaar in 2025.

Frictiekosten

Frictiekosten ontstaan wanneer het behalen van een structurele besparingsmaatregel gepaard gaat met kosten om deze besparing te realiseren. We streven ernaar frictiekosten altijd zo laag mogelijk te houden. Ook verwachten we van alle organisatieonderdelen dat zij zoveel mogelijk zelf dekking vinden voor frictiekosten. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een beroep worden gedaan op de frictiekostenreserve.

In onderstaande tabel staan de voorgestelde onttrekkingen en toevoegingen uit de Voorjaarsnota 2025 welke bij de Begroting 2026 geactualiseerd zijn.

Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
EZ&C – Reorganisatie	0,3				
Sport – Extern plaatsen sportotheek	0,2	0,2			
Besparingsopgave organisatie Samen Sterker uit de Crisis	0,2	0,1			
R&E – Ontvlechting Waternet	0,6	2,5	0,1	0,1	0,1
ICT – Digitale Stad		1,1			
P&O – Besparingsopgave ambtelijke huisvesting/ Hybride werken	0,5				
P&O – Eigen Risicodragerschap	0,2				
P&O – Besparing ERD				-0,1	-0,6
P&O – Personeelsreductie	-	3,0	6,0	1,0	
P&O – Verandertraject	1,0				
P&O – Kwaliteitimpuls	-	3,0	3,0		
FB – Besparingsopgave ambtelijke huisvesting/ Hybride werken	2,6	0,5			
F&I – Verandertraject/ Personeelsreductie	0,5	3,8	2,6	2,3	0,0
Totaal	**6,1**	**14,1**	**11,8**	**3,3**	**-0,5**

1.5 Ontwikkelingen bezit, schuld en reserves

De balans van de gemeente laat aan de ene kant onze bezittingen zien, en aan de andere kant de financiering ervan. Onze bezittingen zijn te onderscheiden naar materieel bezit, zoals grond, gebouwen en wegen, en financieel bezit, zoals deelnemingen. Ons bezit financieren we deels met onze eigen reserves, en deels met schuld. In hoofdstuk 5 Balans is een vereenvoudigde balans opgenomen.

Bezittingen

Bezittingen van de gemeente bestaan voor een belangrijk deel uit erfpachtgronden en daarnaast activa zoals de Noord/Zuidlijn, gebouwen, wegen, bruggen, tunnels, riolering en waterleidingen. We investeren jaarlijks vele miljoenen euro's om de stad in goede staat te houden, te verduurzamen en uit te breiden. De onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van en de verhouding in ons bezit zien, bestaande uit erfpachtgronden en andere bezittingen.

Figuur 1 Bezittingen

(bedragen x € 1 miljoen)

Zowel ons bezit aan erfpachtgronden als onze andere bezittingen nemen toe. Dit komt doordat we investeren in gebiedsontwikkeling, openbare ruimte, maatschappelijke voorzieningen en onze eigen huisvesting.
De investeringsruimte 2025-2029 van € 4.197 miljoen vertaalt zich naar een programmering van € 5.256 miljoen in de portfolio's. Dit is een overprogrammering van € 1.053 miljoen, ofwel 25 procent. Door deze overprogrammering kunnen de domeinen gericht sturen op de gewenste realisatie van het portfolio. De ervaring van de afgelopen jaren leert dat dit realistisch is. Er zijn meerjarige portfolio's met investeringen opgesteld die passen binnen deze investeringsruimte, verdeeld naar de domeinen Openbare ruimte en mobiliteit, Maatschappelijke voorzieningen en Bestuur en organisatie.
Onderstaande tabel laat de investeringsruimte, de programmering en overprogrammering zien.

Totaal	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal
Investeringsruimte	681	761	915	786	1.053	4.197
Programmering	840	977	1.163	998	1.277	5.256
Overprogrammering	159	681	761	915	786	1.053

De investeringsuitgaven in 2026 en in de periode 2025-2029 worden grotendeels gedaan voor investeringen die ook al in het portfolio 2024-2028 waren opgenomen en deels voor nieuwe investeringen die bij deze begroting aan het portfolio zijn toegevoegd.

De keuzes voor nieuwe investeringen binnen de beschikbare investeringsruimte vloeien voort uit een zo goed mogelijk evenwicht tussen *groei van de stad*, *instandhouding van de bestaande stad*, *verduurzaming van ons bezit* en *ongelijk investeren voor gelijke kansen*. De keuzes per domein zijn afhankelijk van de specifieke opgaven en omstandigheden van dat domein. In de paragraaf Investeringen worden deze keuzes toegelicht.

Financiering van ons bezit

We financieren ons bezit met eigen middelen, die we hebben gespaard in onze reserves, of met schuld, waarvoor we bij externe financiers aankloppen.

Figuur 2 Financiering

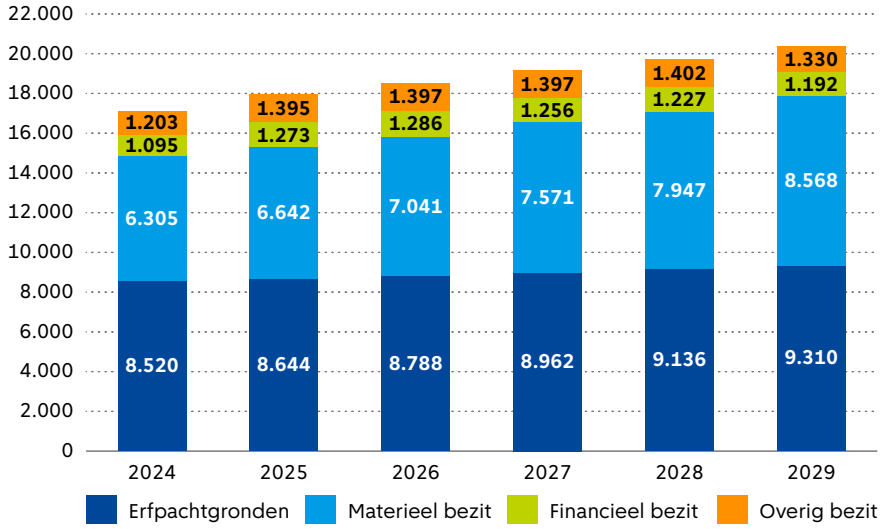

(bedragen x € 1 miljoen)

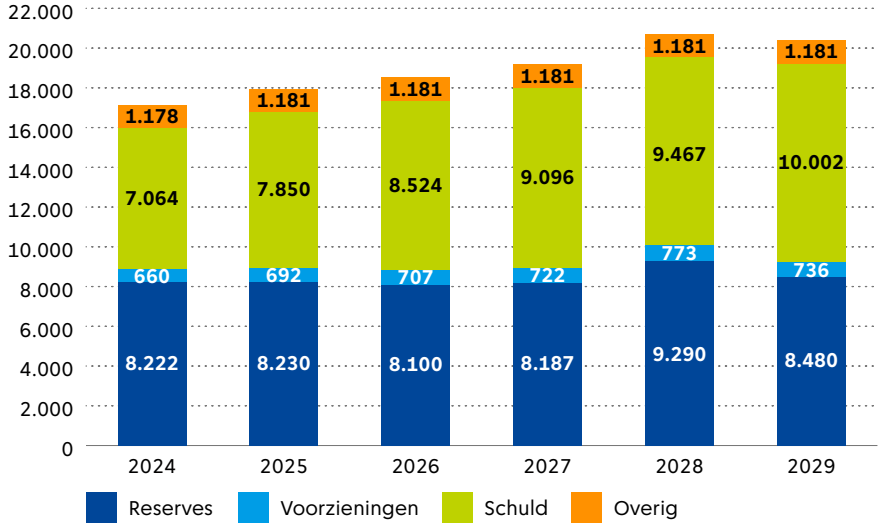

Een gezonde financiële positie vereist dat het bezit van de gemeente voor een deel met eigen vermogen wordt gefinancierd. Hier hebben we in het verleden voor

gespaard. Daarnaast sparen we voor toekomstige bestedingen. We besteden de middelen in onze reserves aan de doelen waarvoor we de reserves hebben ingesteld. Bovendien houden we de algemene reserve aan als buffer voor financiële tegenvallers. In de komende jaren nemen onze reserves toe.

Ons bezit financieren we ook met schuld. De schuld bestaat uit leningen van externe financiers waarover we rente betalen. De schuld neemt de komende jaren verder toe. Dit komt vooral door de investeringen die we doen. We verwachten dat de schuld in 2029 uitkomt op € 10,0 miljard.

Sinds het vaststellen van de schuldkaders in 2023 is de schuld iets minder snel gestegen, maar nog steeds stijgende. Hierdoor duurt het ongeveer een jaar langer voordat de schuld de omvang bereikt die eerder werd verwacht. Dit komt door planningsoptimisme bij investeringen waardoor de realisatie wat achter loopt, maar met name door een hoger saldo van baten en lasten. Op basis van de toenmalige verhoudingen was de notie dat onze schuld tot circa € 10 miljard zou kunnen stijgen voordat de sectorbanken tegen mogelijke grenzen van het concentratierisico zouden kunnen gaan lopen. In de huidige prognose komt de schuld in 2029 uit op € 10 miljard. Hoe de sectorbanken daar nu tegenaan kijken hangt net als twee jaar geleden af van meer factoren dan alleen het schuldbedrag in euro's en is nog onderwerp van gesprek.

Om de schuldontwikkeling te beheersen sturen we op de twee samenstellende delen van de schuld, te weten:

- De erfpachtschuld die beheerst wordt door canoninkomsten uit erfpacht te sparen. Met deze gespaarde opbrengsten financieren we (deels) de erfpachtengronden in ons bezit. Hiervoor hebben we de reserve vermogensopbouw ingesteld, waaraan we geen middelen onttrekken.
- De standaardschuld voor de overige investeringen die beheerst wordt door de netto schuldquote van de standaardschuld voor de lange termijn te richten op 110 procent.

De netto schuldquote behorend bij de standaardschuld (exclusief erfpacht) stijgt naar 89 procent in 2029, nog ruim onder de streefwaarde van 110 procent. Daarmee is de schuld in de huidige begrotingsperiode houdbaar.

Het beeld van onze financiële positie in deze begroting is wel een momentopname. Het kijkt niet verder dan de huidige begrotingsperiode tot en met 2029. Het is ook belangrijk om te kijken naar de trends en uitdagingen daarna. De uitdaging is hoe we de schuldontwikkeling op de lange termijn kunnen beheersen. Welk investeringsvolume kunnen we aan? Kunnen we de rentelasten opvangen binnen de begroting, ook als de rente stijgt? Is de ambitie uitvoerbaar? En willen de banken dat blijven financieren? Dat raakt aan de driehoek van het investeringsstelsel: betaalbaarheid, uitvoerbaarheid en financierbaarheid. Voor de nieuwe bestuursperiode vraagt dat opnieuw om richtinggevende keuzes voor de investeringsambitie om de stad te onderhouden, te verduurzamen en te laten groeien.

1.6 Risico's

De volgende ontwikkelingen in 2025 zijn van belang voor de Begroting 2026.

Sociaaleconomische ontwikkelingen

De Nederlandse economie groeit gematigd in 2025 en 2026. Lonen stijgen harder dan inflatie, waardoor mensen in doorsnee meer te besteden hebben en de koopkracht stijgt. De arbeidsmarkt is in 2025 en 2026 iets minder krap dan in voorgaande jaren. De armoede daalt tot 2,8 procent van de bevolking door stijgende lonen, de verhoging van de huurtoeslag en een lagere inkomstenbelasting.

Externe factoren

Geopolitieke onzekerheid, zoals de grilligheid van het Amerikaans handelsbeleid en gewapende conflicten, raakt de wereldeconomie. De effecten op de Nederlandse economie vallen vooralsnog mee, maar de onzekerheid blijft groot en raakt direct of indirect ook Amsterdam.
De inflatie neemt iets af, maar blijft de komende jaren hoger dan in de meeste landen in het eurogebied. De rentestanden blijven hoger dan we gewend waren.

Klimaatverandering en klimaatbeleid hebben grote gevolgen. Het vereist in alle gevallen grote investeringen in duurzaamheid en ingrijpende aanpassingen in de fysieke leefomgeving.

Financiën van de rijksoverheid

Het overheidstekort loopt op, naar 2,5 procent van het bruto binnenlands product (bbp) in 2030. De overheidsuitgaven nemen meer toe dan de inkomsten. Voornamelijk de uitgaven aan zorg en sociale zekerheid lopen op. Ook de rente-uitgaven stijgen en er gaat meer geld naar bijvoorbeeld defensie en klimaat. Met name in 2026 en 2028 verslechtert het EMU-saldo van lokale overheden. Dit komt door kortingen op het

Gemeente- en Provinciefonds en het aflopen van tijdelijke gelden voor jeugdzorg voor gemeenten in 2027.

Amsterdamse financiën

Amsterdam krijgt het grootste deel van zijn inkomsten van het rijk. We hebben te maken met dalende inkomsten door een structureel lagere gemeentefondsuitkering. Belangrijke factoren zijn de afname van het relatieve aandeel van Amsterdam in de maatstaf 'huishoudens met een laag inkomen' en een vertraging van de groei van het aantal inwoners.

Daarnaast hebben we te maken met stijgende lasten. Onder andere omdat de rentelasten stijgen doordat we aflopende leningen moeten herfinancieren op hogere rentes. Dit raakt vooral de programma's met hoge investeringen zoals het programma Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer, en de programma's waar veel geïnvesteerd wordt in maatschappelijke voorzieningen, zoals het programma Economische Zaken, Kunst, Cultuur en Erfgoed, programma Sport en bewegen en programma Onderwijs. Voor de financiële stabiliteit van de gemeente Amsterdam zijn de hoogte van de algemene reserve in combinatie met zorgvuldig begrotingsbeleid en verantwoorde schuldontwikkeling de belangrijkste indicatoren. Over het geheel genomen zijn er voldoende buffers om tegenvallers de komende jaren op te vangen.

Risico's voor de Algemene Dekkingsmiddelen

Resterende risico's zijn onder andere verbonden aan onze verbonden partijen, verstrekte leningen, beroep op garantstellingen, calamiteiten en grote projecten waar er respectievelijk een kans bestaat op afboeking, geen terugbetaling of juist extra geld verstrekt moet worden waarmee in de programmabegrotingen en projectbudgetten geen rekening is gehouden. Er zijn ook risico's die de begroting rechtsreeks kunnen raken zoals een hoger dan geraamd beroep op openeinderegelingen, plotselinge stijging van rentelasten of stijging van energiekosten. Risico's die niet redelijkerwijze binnen de begroting van een programma kunnen worden afgedekt zijn resterende risico's die ten laste van de Algemene Dekkingsmiddelen komen.

Niet al die resterende risico's treden tegelijkertijd op, die kans is zeer klein maar de kans dat er een aantal kunnen optreden is altijd aanwezig. De mogelijke financiële gevolgen van 97 procent van de doorgerekende scenario's is minder dan € 417 miljoen. De kans dat de komende twee jaar de Algemene Reserve tekortschiet is daarmee zeer klein.

Weerstandscapaciteit

Bij de Begroting 2026 bedraagt de normhoogte voor de algemene reserve € 362 miljoen. Dit is 5 procent van het begrotingstotaal exclusief de mutaties in de reserves.
De Algemene reserve stijgt naar verwachting in 2025 naar € 417 miljoen om vervolgens te dalen naar € 326 miljoen in 2026. In 2029 is de verwachte hoogte van de algemene reserve € 365 miljoen. Hierin houden we rekening met een toevoeging van het verwachte rekeningresultaat van 2025 aan de algemene reserve.

Figuur 3 Algemene reserve 2025-2029

(bedragen x € 1 miljoen)

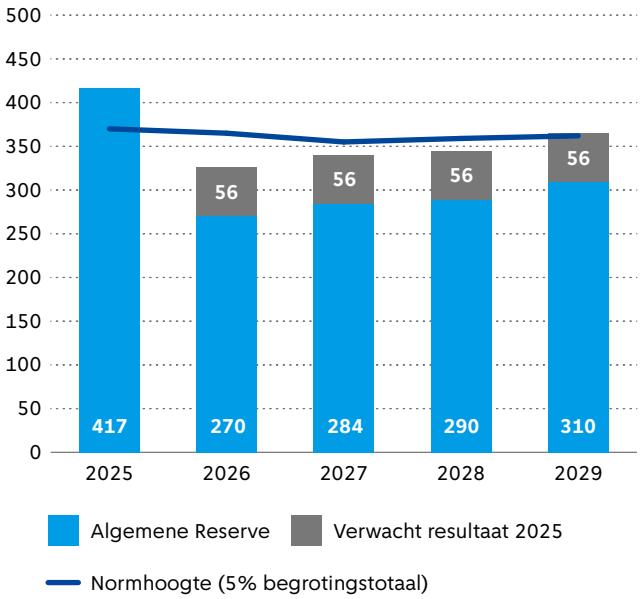

Structurele exploitatieruimte

Een zorgvuldig begrotingsbeleid is essentieel om structurele tekorten te vermijden. De structurele exploitatieruimte, die het verschil meet tussen de structurele baten en lasten van de gemeente, is hierbij een belangrijke indicator.
Een positief saldo wijst op een gezond evenwicht, terwijl een negatief saldo aangeeft dat de gemeente moet bijsturen om de financiële stabiliteit te waarborgen.
Deze begroting toont voor alle jaren een positief saldo, wat betekent dat de structurele lasten lager zijn dan de baten. Meer informatie over de structurele exploitatieruimte is te vinden in bijlage 7.7 Overzicht incidentele baten en lasten.

Voorspellende waarde

Op 17 mei 2025 is het plan van aanpak verbeteren voorspellende waarde van de begroting gepresenteerd. Daarmee geven we opvolging aan het onderzoek van de rekenkamer naar de voorspellende waarde van onze begroting. De rekenkamer constateerde in het onderzoek dat de begroting vaak en substantieel afwijkt van de realisatie. En dat de raad niet goed wordt meegenomen bij afwijkingen.
In het plan van aanpak beschrijven we hoe we de ramingen en toelichtingen erop zullen verbeteren.

In deze begroting zijn de eerste resultaten hiervan zichtbaar, mede op basis van een onderzoek naar de programma's met de grootste afwijkingen (programma's 1, 2, 6 en A). Om te komen tot een zo realistisch mogelijke raming van onze baten en lasten, zijn bij deze begroting de lasten, baten en mutaties in reserves verhoogd:

- Voor 2026 zijn ten opzichte van de laatst vastgestelde begroting (dus jaarschijf 2026 uit de Begroting 2025) de baten met € 448 miljoen verhoogd, de lasten met € 435 miljoen. Deze aanpassingen zijn goeddeels structureel: € 354 miljoen hogere baten en € 361 miljoen hogere lasten structureel. Deze aanpassingen zitten hoofdzakelijk bij programma's 1, 2, 6, 7 en A. Zie voor een toelichting welke posten dit betreft de financiële toelichtingen in deze programma's.
- Uit het onderzoek naar de programma's 1, 2, 6 en A blijkt dat de afwijkingen in eerdere jaren vooral kwamen door incidentele effecten. De aanpassingen in de programma´s komen voort uit nieuwe verwachtingen over de hoogte van de baten en lasten.
- De mutaties in reserves zijn vooral voor het jaar 2025 aangepast. Het gaat om € 161 miljoen hogere onttrekking en € 179 miljoen hogere dotatie dan bij Voorjaarsnota 2025. Deze aanpassingen zitten hoofdzakelijk bij programma's 1, 2 en A.

Daarnaast is bij verschillende programmaonderdelen, bijvoorbeeld bij 1.2 Grond, 1.3 Erfpacht en A.2 Lokale Heffingen, inzicht gegeven in de veronderstellingen bij de ramingen en hoe de ramingen opgesteld en zo nodig aangepast worden. Op deze manier krijgt de raad beter inzicht hoe de ramingen tot stand komen en kan desgewenst een gesprek met het college worden gevoerd over de mate van risico's die we bij de ramingen willen lopen. Ook tonen we, zoals we bij de Begroting 2025 begonnen zijn, bij ieder programmaonderdeel duidelijker welke mutaties leiden tot de nieuwe begrotingsstand. Dat doen we door in de tabel regels op te nemen per wijziging en deze per regel toe te lichten.

Zo kan de raad de wijzigingen die leiden tot de nieuwe begrotingsstand beter volgen.

Deze resultaten zijn een eerste stap op weg naar betere ramingen en toelichtingen. We verwachten dat deze resultaten leiden tot een nauwkeuriger voorspelling van de uiteindelijke realisatie en menen dat we de raad hiermee beter in staat stellen de ramingen te volgen. In de komende P&C-producten zullen we hier verder aan werken en erover rapporteren.

Begroting 2026